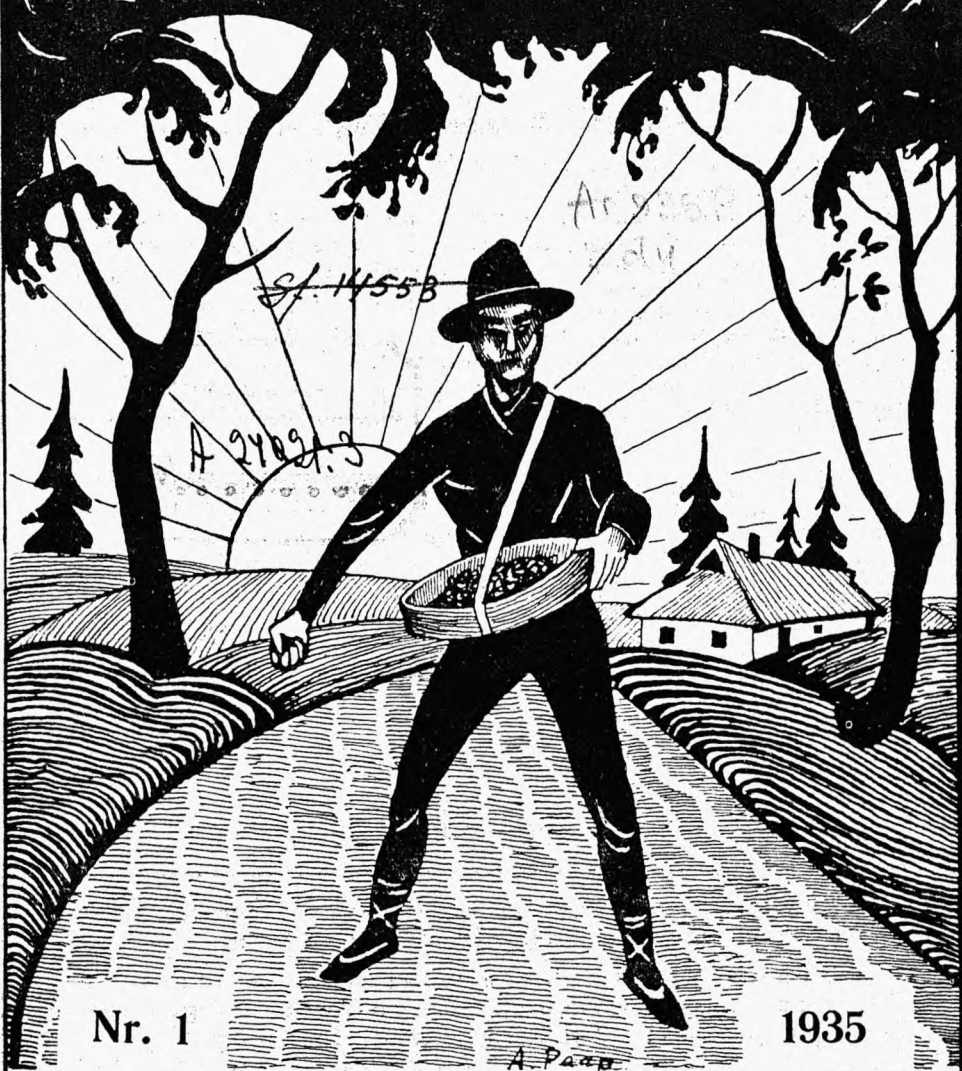

EDU

Nr. 1

1935

A. Paap

KROONIKA AJAKIRI

Saateks.

Kodavere ja Alatskivi noored! Oleme jõudnud sinna, kuhu käisid mitmete meie palavamad igatsused. Oleme jõudnud eneste vaimu loomingu esimese saavutuseni, mis on koostanud meie „Edu“.

Meie — Kodavere ja Alatskivi noored — piiratud metsade, rabade ja mitmekümnete kilomeetrilise kaugusega kultuurielu keskustest, oleme säilitanud mõndagi sellest vaimlisest omapärast, mida sisendanud meis Peipsi rütm ja millest püsivaid väärtusi loonud meie vanemate keskelt sirgunud kunstiinimesed. „Edu“ tahab meile eestkätt võimalust anda nende võimete arendamiseks.

See ei ole veel tugev talupoeg, kes tunneb küll põllupidamise viise ja tehnikat, kuid ei oma elavat vaimu — põllumehele iseloomulikke hingelisi avarusi ja jõude.

Toimetus on veendunud, et ajakiri, mille võimaldanud meie kõigi armastus asja vastu, leiab sooja vastuvõttu kõigi Kodavere ja Alatskivi noorte poolt ja et vanaduseski ta meenutaks meis nooruse kõrgelennulisi ideid, mis ei tunne piire, ja täidaks südamed õnnega. Toimetus on tänulik kõigile näpunäidetele, mis tulevad kasuks meie „Edu“le“, kui tekib tarvidus järgmiste numbrite järele, ja lõpuks palju tänu kõigile, kes kuidagi on kaasa aidanud ajakirja toimetamisel ja väljaandmisel.

Toimetus.

Maanoored, organiseeruge!

Maanoorte liikumine Eesti elus pole mitte ainult vajalik põllu- ja kodumajanduslikkude teadmiste omandamiseks, vaid see on nüüd ja tulevikuski rahvusliku iseteadvuse ja ühistunde ärataja, mis haarab kogu meie riiki ja rahvast, tuues sinna hingelist uuestisündi ja vaimlist tõusu ning tiivistades seda rahvuslike paleuste suunas ühistundele ja vastastikusele usaldusele.

Päev-päevalt kasvanud on see hingeline jõud, nagu on järjekindlalt kasvanud iga järgneva aastaga maanoorte koondiste välistes mõõdud.

Loodame, et iga tund, iga päev sulatab meis noortes liikuma uusi aateid, toob uut jõudu ja tegevustahet, mis aitab võita igapäevased eluraskused ja mured, sest ilma nendeta, ilma ühistundeta ja vastastiku usalduseta pole loota elulist arengut.

Usume, et teovõimsad noored toovad meie rahvasse ja riiki tõesti selle uuestisünni ja hingelise puhastuse, siis võime loota oma paremale tulevikule ning vaimlisele kui ka majanduslikule tõusule.

Iseseisvuse päevil on maanoored alal hoidnud oma traditsioonilise talupoja meele, millega Eesti rahvas ürgjõuliselt ilmutab oma elavat huvi ja arusaamist maa ja tema väärtuste vastu, mida ei kaaluta kulla ega hõbedaga ja ilma milleta ei saa olla kultuur-rahvast ega rahvuslikku kultuuri.

* * *

Kaasnoored Peipsikaldal, hoolimata arenemise ja ühiskondliku seisu intervallidest, koonduge, looge ühine, tahtejuline ja teadlik maanoorte pere! Looge side üksikute inimaatomite vahel, sest selles on jõud; kuid sealjuures loov jõud vaid siis, kui see sünnib andumuses, mitte vägivaldas!

Noored, koondume, loome ühise pere, püüame äratada armastust kodu ja kodumaa ning maaelu vastu, tahame töötada ürgjõulise visadusega enese ja tulevaste põlvete parema tuleviku heaks, sest noorus on täis sädelevat optimismi, tööõõmu ja tegevustahet; noorus on aeg täis paleusi ja ideaale, mil rajatakse sihid ja suunad oma kodu ja elu loomiseks.

Noored, tahame nüüd ja tulevikus vanemalt põlvelt meile antud kohustusi kanda sama väärikalt nagu nemad seda on teinud, kuid sealjuures, kus tarvis, siis edasi rünnata, uusi seisukohti võita, sest ajad muutuvad ja sellega ka tõekspidamised. Kõike seda võimaldab meile ühine koostöö ja üksmeelsus.

Noored Peipsikaldal — metsaga piiratud saarel, kellel hinges leegitseb kindel rahvuse ja koduarmastuse aade, asume tööle kindlas sõpruses ja ühistundes, sammume tähiste poole, kust paisab meile kõigile õitsev ja kultuurne Eesti, täiendame maanoorte liikumist, mis suure hiiglalainena on veerend üle maa.

H. Sa a r.

Kodavere ja Alatskivi kihelkonna noortele.

Tahtke ja püüdke teritada oma pilku, laiendada ja avardada oma ilmavaadet, et võiksite edasi jõuda oma isiklikus elus, edasi viies ühtlasi meie ümbruskonna arengut.

Teatke — kes edasi ei lähe, läheb tagasi!

„Edu“ toimetusele jõudu, edu ja õnne!

O. R o o t s.

Edu.

Oled sa edu, siis näita ka seda noorte töös. Poeta end salaja nende südame, sisenda neis tööindu ja edasipüüdlikkust. Seda sa ometegi suudad, muidu kaob neil usk su võimetesse ja olemasollu. Sa oleksid sama petlik, mis põuapilved põllumehele, kelle ruske pilke hommikuti loivab lootlikult taevaveerul, kust arvab tõusvat kosutavat pilvesagarat, mis vaibutaks lämmastava leitsaku ja põllumehe nurmil lööks ta töövili haljendama. Aga asjatult! Ei tõuse põuapilvist kosutavat vihmakest; ja nukraks jääb põllumehe nägu.

Edu! Ega sa ometi ei taha olla karm noorte kasvava töövilja vastu, saates oma venna, Takistuse, noorusnurmile? — Ei! Seda sa ei suuda teha ja pealegi tead, et see põgusana taganeks noorte töördõomust särava silmi ja noorusvärskusest sädeleva optimismi ees, keda ei suuda kohutada sinu vend Takistus. Noored teavad ainult üht — sina, Edu, viid neid sihile, sina palmitised noorile vanikuid tööhurmast, higipisaraist ja läitad nende hinge lõõskava koduarmastuse.

Kas võiksid aimata neid tagajärgi, kui sina puuduksid noorte töölt? — Kas tead, et noored ilma sinuta on kui kevade päikeseta, talv lumeta. Sina veetled, õhutat noori, sulatad nende südame ümbert ükskõikuse ja tuimuse jääd, silud palgeid naerule, hubase läike silmisse. —

Edu! Ole noorile heaks haldjaks, kaitsevaimuks. Valva, et su suurilinnud kunagi ei hakkaks end alahindama ega nukraid viise sillerdama, millest tekiks igasugused hingelised konfliktid, vastuolud ja kriisid, mis on kardetavad eriti noorile ja mille tagajärjel kaotaksid nad sinu — Edu, sinu kaotaksid! Nad ei näeks siis ühtki eesmärki ega sihti avarduvat oma teerajul. Siis oleks vaibumas nende nõtkete tahe, murdumas noorusoptimism...

Edu! Oleme sind omaks vennaks nimetanud. Oma paremad noorusanded tahame su ohvrialtarile kanda. Tahame sind armastada, tahame, et sa viibiksid alati meie keskel. Õhuta, tiivusta, jaga meile tööindu, tahet, tarmu, kui oleme tagasi põrkamas su venna, Takistuse, ees. — Ja kindlasti usume, et kaasud alati meiega ega jäta meid eales maha — ja meie töö sammub kindlasti vastu edule.

A. Hallisto.

Argus ja äärmine vahvus, õrnus ja toorus, kõlbline suurus ja madalad ihad, need kõik võivad asuda inimhinges kõrvuti.

Molito.

Purunedes hävinevad jõud, koondudes sünnib uus elu.

KODUTALUN.

Üks kirkaid suvipäevi jälle talun,
üks neid, mil põllul põuaudu üll,
üks neid, mil rukis lainetab kui meri,
ja pilvedena õietolmu valub
ta kohal, laiuden kui ahkjas tüll.
Üks päev, mil päike põletades puistab kullateri.

Mäest alla, üles, siia, sinna torman
Kui iiling, neegritüdruk, päiksest pruun,
täis tervist, jõudu, elurõõmu, noorust...
Siin kahe suure koeraga ma hullan,
kui terven talun lämmatavalt kuum,
ja põsil harva tunnen suvituule sulnist paitust.

Ah, viskun heina, silmad sinitaevas.
Siin oleskella imelikult hää.
Nii lebaden kord kaotan mõiste ajast,
kõik unustin mis südant näris, kaevas, —
vaid mõelsin: siia, tüdruk, siia jää,
siin märkamatu astud üle igaviku rajast.

Ah, kodutalu, armastan sind nõnda, —
su mullapinda, põldu, heinamaad,
su päikest, sinu tuult ja tööd ning vaeva...
Ah, kõik maailman ära suudaks anda,
kui mulle jääksid koduvärvad,
mis avanevad ainult rahuriiki, õnnetaeva...

H. Rips.

Noortel on kohustusi.

On möödunud 17 aastat, mil seisime vabaduse koidikul, hingates sisse värsket hommikuõhku, kõrvus kahurite mürin. See õnn kuulub praegusele kesk- ja vanempõlvele, kuna enamik praegusest noorsoost on sündinud ja võrsunud vabal Eesti pinnal. Tundmatud on meile, noortele, sõjakoledused ja vintsutused, maitseme ainult teiste poolt võidetud vabadust. Kuid olgu hoiatavaks ütelseks — ärgem jäägem võidetud loorberitele puhkama! Teadkem, et vabadus, see nii luuleline ja isegi pisut romantiline sõna, seab ülesse ka kohustusi — neist kõige suuremad just noortele. Meie eelkäiv põlv on meile võitnud vabaduse, siis meie peame säilitama vabaduse. Selleks

koondugem kõik ühistesse tihedatesse ridadesse, et üksmeel seista vastu igale vaenlasele, kes julgeks meilt seda võtta.

Teadkem aga ühtlasi, et ühegi rahva tugevus ei seisa selles, kui palju suudab ta välja saata täake, vaid kes on täakide kasutajad ja milleks neid kasutatakse. Ei ole vist paremat näidet, kui meie Vabadussõda. Lõime lahinguid 100 korda tugevama vaenlasega ja võitsime. Miks? Sellepärast, et meie võitlesime kindlate sihtide ja eesmärkide pärast, me võitlsime oma o l e m a s o l u pärast. Oleksime kaotanud, poleks ka praegu maailma iseseisvate rahvaste peres eksisteerinud Eesti rahvas.

Peame siis praegu panema käed rüppe ja ootama, mil meilgi tuleb tegutseda?

Halliku Maanoorte Ringi liikmeskond ja juhatus 1935. a.

Ei; praegu on meil kohustusi kõige rohkem, et saada iseseisvaks ka majanduslikult ja kultuuriliselt, sest poliitiline vabadus ei püsi majandusliku ja kultuurilise vabaduseta. Olgu meie esialgsetest kohustustest mainitud ainult mõned:

1. Säilitagem oma esivanemate traditsioone ja kombeid!

Võib konstateerida kurba tõsiasja, et praegu on kõikjalt kadumas meie omapära ja asemele astub võõrastelt laenatud mood ja kohviku kultuur. Kui varemail aastail see levis linnas, siis nüüd on ta tunginud ka maale. Palju on neid jühuseid, kus on

näha meie ilusat rahvarõivast või tantsitavat vanu rahvatantse? Selle asemel igal pool ilustused maitsetutest, kuid küllalt kallistest välismaa nõobikestest ja lindikestest, meie vanade rahvustantsude asemel kuuled mingisugust moonutust tangost, quickstepist, inglisislast. Isegi meie vana polkat ei taheta rahule jätta, vaid püütakse kuidagi „ümber töötada moodsamaks“. Sarnaseid näiteid võib tuua lõpmatuseni.

Kui palju tänulikku tööd teeksim, kui me tõstaksime oma esivanemate kombed ja traditsioonid jälle ausse, teadmisega, et nende avalduste kaudu on kandunud vabaduseiha läbi orjaöö ja õhutanud meie esivanemaid võitlusele vabaduse eest. Kogugem kõiki, mis on vana ja saatkem E. R. Muuseumile (Tartus) või jälle Eesti Rahvaluule Arhiivi (Aia t. 42, Tartus).

2. Viigem edasi meie omariikluse saavutusi.

Tehes tagasivaadet omariikluse ajal tehtud tööle, võime uhked olla nende saavutuste üle. Meil on kujunenud omad majanduslikud ja kultuurilised ettevõtted, mis on tugevad ja elujõulised, sest nad on rajatud meie rahva parimate soovide tagatisel. Meie noorte kohustus on, et need asutused ja ettevõtted edeneksid ja mitte tagurpidist käiku ei teeks.

Iga aasta korraldatakse kodumaa saaduste propagandanädal. Hoolitsegem, et see nädal kujuneks aastaks.

23. II 1935 avas härra Riigivanem eesti raamatu juubeli-aasta. Kui palju saadaksime korda, kui iga noor ostaks ühe väärtteose ja seda mitte ainult nüüd, vaid ka edaspidi. Kui ühele käib see üle jõu, siis ühinegem.

Iga noor peaks tegema endale kohustuseks, et ta kuuluks ükskõik missugusesse organisatsiooni, et teha endale ja ühiskonnale kasulikku, loovat tööd.

3. Olgem isamaalased.

Milles avaldub siis meie isamaalsus? Vastaksin ainult ühega: tegudes. Ei ole tarvis suuri tegusid, mis ulatuksid kohe üle kodumaa piiri. Teeme alguses pisitegusid, oma igapäevaseid toiminguid, kuid teeme neid kindlate sihtide ja eesmärkidega, teades, et neist pisitegudest kasvab üks suur tegu: isamaaline tegu, mis ei piirdu enam käesoleva ajaga, vaid rändab edasi põlvest põlve.

Olgu märgitavaks veel üks hoiatus: ärge mõistkem igal sammul hukka meist vanemate tegusid. Kaalugem ennem igat hinnangut, kui temaga tuleme päevavalgusele. Kui on kuskil tehtud viga, siis ärge olgem nii tarmukad ja kiskugem vana hoonet maha, kui uueks pole veel materjaligi. Sellepärast, iga

noore kohus on, et ta oleks palgiks selles suures hoones, mida praegu nii kibedasti ehitatakse ja püsigu ka omal kohal, et tema puudumisel see suur hoone kokku ei variseks, suur riiklik hoone.

Need on minimaalsed nõuded ja iga noore kohustus on neid täita 100-protsendiliselt. Olgu need meie esimesed pisiteod, mildest peab võrsuma suur isamaaline tegu.

E. Kriimann.

SIIS...

*Kui ju päikene taeva all pikendab käiku,
ja taevas nii põhjatu, sinine,
metsas okaspuit nõrgumas lõhnavat vaiku —
siis jõudnud meil kätte on kevade.*

*Kõikjal puhkevad üle öö pungad, ja aias
on õunapuul lõhnav õrn — roosa rüü.
Õielt õiele hõljumas mesilind maias,
ja kevadet siristab karjase suu.*

*Siis on puhumas tuuled, nii pehmed ja hellad,
ja okstel õõtsuvail lindude koor;
siis on õhtud nii sumedad, vaiksed ja kenad,
ning orgudes hõljumas uduloor.*

*Unub siis kõik, mis iial on valmistand valu,
mis tundus kui kuristik sillata.
Valdab meid rahu, milles on taevalik ilu,
ja mida vaid igatsen säilita.*

Aja Rand.

Põllumehe kunst.

Eestlane on sünnilt põllumees; seda tõendab kõige muu kõrval asjaolu, et pikk ja kurnav orjapõli ei suutnud teda põllust lahutada. Kui päeval pidi töötatama võõral põllul kupja kepi all, siis öösiti hoolitseti nende põllu lapikeste eest, mis antud metsa servilt hüti ehitamiseks ja mõningate taimede kasvatamiseks. Eesti põllumehes peitub sügavaid hingelisi väärtusi, mida maa mõistab ja mida ta vajab.

Kui vahapeäl tekkis arvamine, et põllumehe amet ei sobi nõudlikule inimesele ja isegi taudina levis nähe, et maa kippus

inimestest tühjaks jooksma, siis ei peitunud süü mitte põllumehes. Kiire kultuuri areng ja linnade meelitatav kutse mõjustasid segavalt noori inimesi elukutse valikul. Ei süvenetud küsimusse põhjalikult.

Liikumine, mida kannavad tänapäeval maanoored, on seadnud uued sihid. Need tahavad selgitada talupoja kutse tähtsust riiklikus elus, kasvatada ja kasvada põlluharijaiks, kes leiavad selles tõelist rahuldust. Looduse algupärased, võimsad vormid kasvatavad põllumehes kunsti vaimu, mis kõigi põllutehniliste küsimuste kõrval elus rahuldumist nõuavad ja leiavad. Põllumees tunneb linde nende laulust, taimi nende tulust ja kuigi see ei ühtu sageli ametlike tõeekspidamistega, siis on tal omad alused, millistel neid liigitada ja mis rahuldavad ta loodusteadlase huvi.

Põllumees on ka arst. Mitmedki haiguse juhtumid likvideerib ta enese kogemuste ja rohtudega.

Tubli põllumees peab olema osav ärimees. Ta peab oskama arvutada saaduste omahinda ja tähele panna turu konjunktuuri. Muu seas on ta ka sepp, puusepp, kingsepp, ja teisigi töid tunneb ta, ega sõida iga tühise asja pärast meistrit otsima. Ja lõpuks tubli põllumees peab omama ka tugeva hingelise tasakaalu. Teame, kuidas kogu ta töö ja tulemused toimuvad mitmesuguste väliste mõjude all ja seda päevast-päeva, aastast-aastasse. Milline peab olema jõud, mis tasakaalustab teda, kui haljendavaid nurmi tabavad looduse tujud — muutes neid nukrutsevaiks tühjusteks, või taud murrab parima ta loomade hulgast. Seda tunneb ainult tema, kellele kõik need on nii lähedased: on tema elu ja töö. Ei olda veel põllumees, kui osatakse künda, külvata ja lõigata. Peab omatama ka põllumehe hing, siis võidakse olla kindel töö edus ja tagajärgedes.

H. T.

„SA“.

Sa armastad mässavat merd
ja meres peituvaid õnnemaid.

Sa ihkad mu südameverd,
rinnus lõhud lootuse helinaid.

Sa ihkad õnne, elu,
kuid salata sa ei suuda,

et vihkad muret, valu —
seepärast su rind nii muutmata.

Sa ihkad kõiki,
mis mässavas südames peitub!
Sa ihkad kõiki,
mis laintena rinna sees heljub.

Miks armastad mässavat merd
ja meres peituvaid õnnemaid?
Miks ihkad mu südameverd
— rinnus lõhud lootuse helinaid?

Ed. Poolakese.

Kui saabub kevad.

See on päikene, kuldne, kes esimesena kuulutab meile kevade tulekut. See on tema soe sära, tema hüplevate kiirte helgus, mis paneb lume kevadiselt valendama, särama, hiilgama ja sulama. See on kevadvete hoogne voolamine, mis meie hingedesse ja südameisse toob nii palju vallatuid kevadtundeid, et raske on end mätta elamu nelja seina vahele. Kevad kutsub õue. Kevad on see, mis vallutab kõik meie nukrused, mis nõuab enesele iga meie mõtte, iga meie pilgu, iga tunde. Kevad kutsub meid enese juure, kutsub meid looduse rüppe, kutsub meid maa juure. —

Kui ollakse noor, kui elu ei ole valmistanud veel pettumusi suuri, kui usutakse oma unistuste, ideaalide, eesmärkide, eluülesannete täitumisse, kui tuntakse eneses jõudu ja tahet töötada kõige ilusa ja hää jaoks, püüda paremuse ja helgemate päevade poole, ühe sõnaga, kantakse eneses elukevade õilsaid tundeid, siis ei või noorur kunagi olla õnnelikum, kui tollel kahekordsel kevadel. Kes leiab eneses kevadel kunagi midagi kurba ja rasket, kes on nürimeelne ja tuim siis, kui kogu maailm on täis päikesekulda, kui meie silm vaid eraldab kaks värvi tolles kuldses linikus: roheline — maa, mets põllud ja sinine — taevas. Siis tundub, et oleme ise osakene sellest suurest tervikust, vaid pisikene killukene tolles kullavihmas, tolles roheluses ja taevasinetuses. Ja on ju nii ime-likult hää ja kerge. Kui siis veereb päikese kuldne kera taha horisondi, ja algab kevadöö, lühikene, ilus, täis künnilinnu laulu, täis metsa vaikset sosinat, looduse uinutavaid häali, siis on raske manada silmile und. —

Ja kuigi päevaks, vast ka paariks, mattub pilvi päikesepale ja langeb taeva hallusest alla vihma, siis pole see ometi sügisene, nukrameelne, trööstitu. Ei, see vast õieti ongi too aeg, mil kõige täielikumalt tunneme kevadhõngu, maalõhna, näeme kasvamise ja

tärgkamise püsivat elutahet ja edasirühki. Ja kui pilved enam ei puista karastavat jooki janunevale maale, siis peame alluma võitmatule tahtele, töötada, harida ja seemendada tolles mustas mullas.

See on kevade kõige täielikum kutse maa juure, see on jõud, mis seob meid maaga — musta mullaga. Armastame ülekõige toda eluandvat mulda, toda, mis on annud inimkonnale tööd ja leiba ilma algusest saadik; seda, millest on võrsunud meile puud ja lilled — kõik see, mis ilus ja kaunis. — Ei keegi meist tohi maale tasumata jätta oma võlga. Armastame maad nii, nagu on armastanud teda meie esivanemad, inimpõlved enne meid, ja nagu see ikka jääb. —

Kui kevad kutsub meid töösse, sellele õnnistust andvale alale, kui kevad teeb meie meele rõõmsaks ja ülevaks, tunneme südames soovi, et see kevadine kergus meis püsiks kogu aasta. Elu peab olema terve ja ilus. Armastame ainult täiuslikkust. Ei ükski rõõm või olla poolik.

Kanname eneses kevadtundeid ka sügisel, all nukra halluse, vihma, pori ja tormide. Elu ei naerata meile ju alati nii, kui näib nooruses, kui näib elukevadel, kuid hoiame põlevana kõrgel noorustule tõrviku, kanname südameis elutahte tuleleeki ja kanname naerdes kõik kannatused, suuremeelselt kõik mured, püüame ikka kõige ilusa ja hää poole.

Elu ei tohi meile valmistada pettumusi, kui me nende vältimiseks üksmeelselt astume üles. Elu on parem ja ilusam, kui meie ise püüame saada paremaks. Armastame tõde ja ilu, neid elu kaunimaid varandusi. Ei tohi tuimuda, ega vananeda hingeliselt ületades teel olevaid raskusi, kandes kannatusi, mida igale inimesele antud oma osa. Raskused teevad meid sitkeks, kannatused karastavad me meeli — ja taltsutavad me hüplevat ja tormitsevat noorusvaimu — kuid meie hing jääb nooreks, kui me teeme oma eesmärgiks hoida teda noorena. Ja midagi pole ju ilusamat kui noorus. Seda võivad meile tõendada meie eelkäijad; milline võiks siis olla veel õilsam ülesanne, kui säilitada eneses seda ilusamat elus. Kui siis nii sammume tähistatud teed kevadest kevadesse seni, kui on möödunud meie nooruskevade — siis võime vaikse rahuga vastu astuda sügisele ja talvele. Meie töö on hästi tehtud. Sügis on puistanud meile kullaseid saagiteri, päike on pilvedesse mattudes saatnud meile oma ahkjaskollaseid kiiri, ja meie järele on asunud tööle teised, paremad meist, sest meie õleme neid kasvatanud paremaiks, annud neile ilusad eesmärgid, kõrged ideaalid. Aeg aga veereb siis nagu ikka kevadest kevadesse, noorsugu hoiab kõrgel loitvaid tõrvikuid, töötähiseid

— ja nende mõtted ega aated ei tohi olla võõrad vanemaile põlvedele.

Iga saabuv kevad oma linnulaulu ja õiteküllusega peab meile meenutama, et meis ei või kunagi kustuda see helendav noorustuli.

H. R i p s.

Märkmeid Juhan Liivi loomingust.

Arvatakse ja öeldakse, et suur and sõltub pikast elueast, kuid see nähtub väga harvadel juhtudel. Kerkib esile kunstnikke, kellele saatuselt määratud lühike eluiga, kuid sääljuures and ajab oma ilusamaid õisi. Üks selliseid on meie kirjandusloos Juhan Liiv. Vaid seitsekümmend üks aastat on mööda ta sündimisest, ja ammugi pole teda enam, ometi on ta jätnud meie kirjanduslukku kustumata leheküljed.

Juhan Liivi loomingu aeg kuulub ajajärku, kus meie kirjandusel puudus oma pale. Tol ajal eesti kirjandus oli otseselt sõltuv saksa kirjandusest. Luuletajate temaatika piirdus peamiselt isamaaliste motiividega, millised juba leierdatud ning lagedad kunstniku seesmistest elamustest. Inimesed tundsid otsegu kohustatud olevat ohkama: mu isamaa! Teisiti käsitas asja Juhan Liiv. Temagi luuletustes leiame isamaalisi mõtteid, kuid hoopis teisiti on need kirjutatud. Tunneme nende luuletuste taga inimest, kes kirjutab südameverega. Tunneme tema sügavamaid südamesoove — otsegu näeksime ta südant, mida hoiab ta oma lahtisel peol. Nii avameelselt ja tundeliselt kirjutab ta omis luuletusis. See inimsus on õieti kõige kõrgem, mida suudab pakkuda luuletaja. Juhan Liiv esines kujuna, kes tahtis seista puhta ning väarika maitse alusel, seepärast ei võinud ta nende ära kulunud ja leierdatud motiivide alustele kalduda — siin asus J. Liiv teerajajaks.

Samuti põnevamaks päevaküsimuseks tol ajal oli, et meie luulekeel ning väljendused olid üsna kulunud ja lääged. Oli sõnu, mida luuletaja ei tohtinud tarvitada, ja alasid mida käsitada. Ka siin ilmus Liiv teerajajana. Mõnes ta luuletuses leiame üpris naturalistlikke väljendusi, kuid ta oskas väljendusi kohastada ka aine iseloomuga. Siin illustratsiooniks üks ta naljand, kus esimeses osas noormees vaatab suveööd ning teises salmis toosama mees kaksikümmend aastat hiljem sõnastab oma muljeid. See on nii:

*„Kui unenäos ma seisma jään,
kui hõbehelki kastes näen.
Nii õrn on öö ja vainu pealt
on kuulda õrna piiga healt.
Jään õnnes kuulatama!“*

— (Kakskümmend aastat hiljem):

*„Kui koer siin sumpab läbi vee!
Hull lugu, kastene on tee.
Oi kuidas pistab sääse nokk —
üks tüdruk tralli lööb kui vokk —
mis pagan kõõrutada!?“*

Selles väikeses naljandis peegeldub kõige paremini Juhan Liivi aine käsituse oskus, sellep' jätan kommentaariad.

Veel palju võiks kirjutada Juhan Liivi luule kohta. Peaks ka pühendama pikemat tähelepanu ta proosa toodetele, kus paisuvad silma: „Kümme lugu“, „Vari“, „Nõia tütar“, ent ruum on piiratud. Pealegi on meil temaga tutvunemine kergem Fr. Tuglase põhjaliku monograafia läbi.

K. Saar.

Meie endine ringivanem hr. Alfred Prants.

1934. a. sügissuvel tabas meie maanoorte ringi kahetsemisväärne kaotus. Olude tõttu lahkus meist meie ringivanem, kohapääl kõige edumeelsem maanoorte tegelane ja tubli töömees meie ridades. Meile tundus kõigile, et see mees meie ringis on asendamatu. Ta töötas kaasa meiega juhina ja nõuandjana juba ringi algupäevilt — ja oli ise ka üks meie ringi ellukutsumise mõtte suurim õhutaja ja levitaja. Nüüd kus me juba aasta ilma temata oleme edasi läinud, teame kui palju tööd ja hoolt temal meiega oli, kui palju aega ta meie jaoks pidi ohverdama, ja kui palju kannatust oli tal kõigi meie isemeelsete arvamuste ja tahete ühtlustamisel. Meie saatsime ta ära eneste keskelt naeru ja lauluga, et jääks talle meist mulje kui tugevatest noortest, kes suudavad ka kaotusi naerdes kanda. Tema, üks meie hulgast, teadis siiski, et meil kõigil oli südamest kahju teda kaotada. Meie, noored, oskasime tõeste seda tööd, mis ta meie keskel tegi, rohkem hinnata kui meie vanemad, kes talle sageli etteheiteid tegid, et ta oma aega meiega asjata viitvat ja seda liiga vähe pühendavat oma kohustuste täitmisele — oma elukutsele.

Et teda sellised etteheited ei suutnud sundida meie ringist eemale, seda püsisvaid töötahet ja meelegi kindlust oleme ikka austanud. Ainult meis esinev rahvuspärane kinnistus ja tänusõnade ütlemise vähesus sundis meid vaikima. Siin, meie maanoorte ühise ajakirja esimeses numbris, millise ilmumine oli temagi suureks unistuseks, ütlen talle kogu meie noortepere nimel: täname südamest!

Ja teile, armsad kaasnoored; tahaksin siin tuletada meelde, et meie ei tohi kunagi unustada seda maaarmastust ja tööindu, mis endine ringivanem on istutanud meie rindadesse. Ja tahaksin veel tähelepanu juhtida ühele asjale, missuhtes tema alati jäägu meile suureks eeskujuks.

Pole kuulmatu, et organiseerumata noored kaebavad, et meie noorsoo hulgas on väga leevinenud sallimatus. Küll on organiseerunud maanoorte teatud etteheiteid, et meie tõukavat organiseerumata noored enestest eemale, olevat väga „ennast täis“ jne.

See süüdistus on põhjendamatu. Meie oleme endi ridadesse alati püüdnud kaasa tõmmata kõiki maanoori, kes aga jagavad meie ühiseid juhtumõtteid. Meie noored ju peavadki saama kõik ühiskonna inimesteks. Meie ülesanne on neid tutvustada oma eesmärkidega, viia kaasa enestega. Noored, kes tantsu ja kura-maazi kõrval tahavad ka pisut tööd teha, kellel ei puudu maahing, on teretulnud meie ridadesse. Mis aga puutub isikupärasesse sallimatusse, siis peab kurvalt tunnistama, et see on suuremalt osalt tõsi. See on juba meie rahva iseloomus — ja nii silmatorkav meie noorsoo juures. Siin, noored, peame asuma tõsiselt tööle, et kõrvaldada seda pahet. Ja mil viisil? Igaüks kõrvaldab selle halva joone oma iseloomust ja meie read on temast vabad. Rohkem sümpaatiat kaaslaste vastu, rohkem tähelepanu, vähem kõrkust ja eneseühkust.

Ja just selles suhtes tahaksin eeskujuks säada meie lahkunud ringivanemat. Pole tänini olnud ainustki meie hulgas, kes sellise sõbralikkuse ja tähelepanuga kohtleks igaüht. Oma tänulikkust tema vastu võime avaldada ka tegudes sel teel, kui viime tema sõbraliku kohtlemise eneste keskele, ja ei unusta seda iial. Sest: noorte ridadest kadugu sallimatus!

Kodavere Põllumeeste Seltsi Maanoorte Ringi liige

H. Rips.

Kokorale asutati maanoorte ring.

Juba mõnda aega tagasi tõsteti Alätskivi jaoskonna maat. konsu-lendi agr. M. Jamsi ja Kokora kohaliku noore A. Lästi poolt üles maanoorte ringi asutamise küsimus, mille tulemusena 12. aprillil s. a. peeti Savastvere algkooli ruumes Kokora Maanoorte ringi asutamise koosolek; koosolekul pikemate selgitavate kõnedega maanoorte organiseerimise tähtsusest ja vajadusest esinesid agr. M. Jams ja Aug. Laurson.

Ettekantud kõnedest selgus noorte organiseerimise vajadus ja põhimõtted. Jõuti veendele, et noori kannavad ühised huvid ja aated ja et maanoorte organiseerimise ja nende töö ühtlustamise põhimõtteks on, et kasvatada noori väärtuslikeks ühiskonna liikmeteks, tublikeks, teo-inimesteks ja teadlikeks maelu juhtideks.

Üksmeelselt otsustati ellu kutsuda maanoorte ring ning valiti ajutine juhatus, kuhu kuuluvad hrad A. Läst, A. Narits, H. Moor, prld S. Puustak ja F. Turk.

Meie, algajad Kokora noored, teame, et hiljem meid külastavad raskused. Elu ise näitab omas mitmesuguseis variatsioonies, et tema võib varjata eneses palju negatiivseid omadusi. Need elu negatiivsed küljed ongi selleks, et oskaksime tema positiivseid külgi õieti hinnata ja neist lugu pidada. Vastuolud annavad elule õige hinnangu. Kui poleks pisaraid, siis ei suudeta aru saada õnnest. Ei suudaks keegi päikese tähtsust õieti hinnata siis, kui poleks pimedust; ei tunneks keegi soojuse kasu, kui puuduks külm; ei suudaks keegi aru saada armastusest, kui puuduks kontrast — põlgus, viha. Ainult sarnane vastuolu annab elule õige värvingu, kus positiivsed elu nähted vahelduvad vahetpidamata negatiivsetega.

Ent kandes oma hinges teadmist — hea töö kannab head vilja ning raskusis karastub sangarlik vaim — saades võimeliseks ületama kõiki raskusi, mis kaljuna suruvad kinni tee. Ent visa tahtmine raiub kõvemaatki kaljust tee läbi sinna kõrguste poole, kus täituvad meie ihad ja soovid — näha kodu juhituda elu avaväljule — vastu oma ilusamale tulevikule.

Al. Narits.

Halliku Maanoorte Ringi tegevusest.

Käesoleval kevadel astus Halliku Maanoorte Ring üle teise tegevusaasta läve — julgustatuna ammendet kogemusis ta talle üha enam omaks saand tunnustavsoojast poolehoiust kogu ümbruskonna arengumeelsemailt noorilt. Kogu tegevusaja jooksul on tolle tukseva tulekolde eluiga tähistunud hoogne ja palavikuline organiseerimis-, kasvatus- ning loometöö ja seda viljelust on vahetult kannud idealism, üksmeel ja suur tegevusekstaas, milline ikka ja ikka taas on murdnud pidurdavad sulud. Noorus on võitnud ja võidab — võidab alatuse ja väikluse. Suureneb uute aatevõitlejate arv ning vanemad tegelasedik märkavad, et noorte püüdeis ja otsinguis on hääd ja kasulikku kõigile. Näevad, tulevad ning toetavadki omalt poolt. Et see nii, selle tõenduseks ringi liikmeskond, kuhu kuulub rida ümbruskonna vanemaid ning lugupeetavaid tegelasi.

Käshetkel Halliku Maanoorte Ringi tegevus on ulatuslikumaid, ent reastagem seda kokkuvõtlikumalt, et säästa ajakirja ruumi.

Päärõhku kogu tegevuses pannakse maaviljakusele-tulukusele, selleks korraldatakse kursusi, loenguid ja õppetöid; otsitakse paremaid vilja- ja kartulisorte, püütakse omandada paremaid põlluharimise võtteid. Rohumaade propandandaks on ühe ringi liikme juures olemas heina- taimeide kollektsioonilapp. Käesoleval kevadel üks ringi liigetest kohapää — parema kaerasordi tutvustamiseks hakkab sordi võrdluskatseid korraldama kümne tuntuma sordiga, kuna teine seitsme rohkemtuntuma kartulisordiga katsetama hakkab; katsete läbiviimiseks on olemas üheksa puuda originaalset seemet, mis saadud Eesti Kartulikasvatajate Seltsilt. Puudutamata ei ole jäänud ka kodujänese ja kanakasvatus. Suurimaks ürituseks praegu on turbahühisuse asutamine, mille asjakorraldamise ja ellukütsumise ülesanded lasuvad täiel määral noorteringil.

Noortering kohapää — seakasvatuse edendamiseks tahab ühe oma toetajaliikme juures avada kuldijaama, kuldä saamiseks on pööratud juba Seakasvatajate Seltsi poole.

Kooskäämise kohaks liikmeskonnal on praegu kasutada kohalik algkoolimaja, kus peetakse koosolekuid, kursusi ja pidusid ja kus asub ka lugemislaua.

Praegu juhatusse kuuluvad: Hugo Saar — ringivanem, Marfeldt Ujuk — esimees, Salme Pender — kirjatöötaja, Alma Nõmm — kassapidaja ja Arno Kaur.

Lõpuks oleks soovida, et selles noores noortekoondises püsiks endiselt üksmeel, üksteise mõistmine, leplikkus ja tööarmastus ja et julgelt ning kohkumatult sammutaks vastu tulevikuraskustele.

Kroonik.

Assikvere Maanoorte Ring —

asutatud 1932. a. sügisel, tekkis eestkätt tarvidusest kaasa aidata kohapealse põllumajanduskultuuri kiiremaks tõstmiseks. Tegeletakse ka selts- ja ühiskondlike küsimuste käsitlemisega, andes võimalust noortel aegsasti vajalikku vilumust omandada.

On peetud mitmesuguseid koosolekuid, kursusi, näitusi, päevi jne., muretsetud oludele vastavaid põllukultuure, sisse seatud sobivamaid külvikorde ja väetusviise taludes. Praegu ringil liikmeid 12. Juhatuses: Hugo Jürgenson — esimees, Hermiine Kiisel — abi. Erika Holst — kirjatöötaja, Valba Laumets — kassapidaja ja Hans Kiisel. Ringivanemaks Hugo Tartu. Vahekord teiste samanimeliste naaberorganisatsioonidega kõige südamlikum.

Nõva kauaaegse seltskonnategelase E. Beifeldti sulest on ilmunud näidend „Rebane kotis“, kahes vaatuses. Näidend on kujunenud Nõva rahva elust. Käesoleval aastal valmib samalt autorilt rahvatükk „Põllumees“, kahes vaatuses. Autor, kes ühtlasi on Nõva V. T. Ühingu näitejuht, kavatses oma näidendeid lavastada mainitud organisatsioonidel.

Kodavere-Alatskivi Maanoorte Ühenduse kroonika ajakiri „Edu“ ilmub tarviduse järele. Üksik number 25 snt.

Väljaandja: Kodavere-Alatskivi Maanoorte Ühendus. Vastutav toimetaja: Hugo Tartu. Tegevtoimetaja: Hugo Saar. Toimetuse aadress: Pala p.-ag.
